

3. Terminology in Logistics. ANNEX Dictionary // European Logistics Association, 1994. — Р. 58.
4. Глинских А. Мировой рынок ERP-систем // Информационный бюллетень «Jet Info». — 2002. — № 2(105). — С. 1—36.
5. Дзюба С.А. ERP-системы — мейнстрим или тупик? // ЭКО. — 2009. — № 4. — С. 134—146.
6. Казарин В. Разговорник ERP // Стратегии менеджмента. — 2007. — № 2. — С. 12—18.
7. Кальченко А. Г. Основы логістики: навч. посібник / Кальченко А. Г. — К. : Знання, 1999. — 135 с.
8. Ларіна Р.Р. Логістика: навч. посібник / Ларіна Р.Р. — Д. : ВІК, 2005. — 335 с.
9. Мировой ERP-рынок вырастет до 67,8 млрд долларов
10. [Електронний ресурс] // «INTERFACE.RU». — режим доступу : <http://www.interface.ru/home.asp?artId=23945>
11. Обзор основных логистических концепций/технологий [Електронний ресурс] // «Sike. Корпоративные системы». — режим доступу : <http://sike.ru/articles/obzor-osnovnykh-logisticheskikh-kontseptsiiitkhnologii>
12. Провальные ERP-проекты: всё по старому
13. [Електронний ресурс] // «PCWEEK». — режим доступу : <http://www.pcweek.ru/idea/blog/idea/852.php>
14. Рязанов А.В. Організація системи управління матеріальними потоками промислового підприємства // Економіка та управління підприємствами. — 2009. — № 11. — С. 131—136
15. Сергеев В.И. Корпоративна логистика. 300 ответов на вопросы профессионалов / Сергеев В.И. — М. : ИНФРА-М, 2005. — 976 с.

Статтю подано до редакції 21.03.12 р.

УДК

Ю. В. Вдовенко, аспірант,
ДЗ «Луганський національний університет
ім. Тараса Шевченка»

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ РЕГІОНУ

АНОТАЦІЯ. У статті представлено результати статистичного аналізу інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості на рівні окремого регіону, з'ясовано проблеми впровадження інновацій та наведені рекомендації щодо їх вирішення.

КЛЮЧОВІ СЛОВА. Харчова промисловість, інноваційна діяльність підприємств, статистичний облік, інноваційна активність, технологічні інновації, джерела фінансування.

АННОТАЦИЯ. В статье представлены результаты статистического анализа инновационной деятельности предприятий пищевой промышленности на уровне отдельного региона, выявлены проблемы внедрения инноваций и приведены рекомендации по их решению.

КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА. Пищевая промышленность, инновационная деятельность предприятий, статистический учет, инновационная активность, технологические инновации, источники финансирования.

SUMMARY. The paper presents the results of statistical analysis of innovation in the food industry at a particular region, identified the problems of innovation and provides recommendations for their solution.

KEYWORDS. Food industry, innovative activity of the enterprises, the statistical account, innovative activity, technological innovations, financing sources.

Постановка проблеми. В. Семиноженко зазначає, що «інновації — «перепустка» у сучасну економіку, за правилами якої будуть битися і конкурувати завтра. Держава, яка розраховує в разі збільшити свою конкурентоспроможність, зобов'язана “примушувати до інновацій”» [9]. Дійсно, інновації та інноваційна діяльність набувають усе більшого значення для економічного розвитку всієї країни та кожного регіону окремо. Зазначимо, недостатня розробка ряду суттєвих теоретичних і прикладних аспектів аналізу інноваційної діяльності, відсутність необхідної бази формування інформації для розвитку нового напрямку статистики — статистики інновацій є каталізатором піднесення інноваційної діяльності. Важливим індикатором формування економічної політики всієї держави є об'єктивна та реальна оцінка інноваційної діяльності регіону. Оскільки харчова промисловість є важливою галуззю економіки України, актуальним є питання визначення стану та тенденції розвитку інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості на рівні окремого регіону.

Аналіз досліджень. Проблемам інноваційної діяльності присвячено багато праць відомих українських економістів. Питання

інноваційного розвитку економіки загалом висвітлювали Яшкіна О. І., Ротар. А. В., Федулова Л. І.; інноваційного розвитку регіону Колодинський С. Б., Колеснік В. І.; аналіз інноваційної діяльності харчової промисловості Крисанов Д. Ф., Петруха С. В. Жужукіна Н. І., Грицай О. І.

Метою дослідження є проведення статистичного аналізу інноваційної діяльності підприємств харчової промисловості на рівні окремого регіону, а також пошук умов і напрямків відтворення інноваційних процесів на Луганщині.

Виклад основного матеріалу. Економічне зростання України на сучасному етапі характеризується, на жаль, незначним впливом інноваційних факторів. Та для найшвидшої ліквідації кризових явищ на державному рівні, забезпечення економічного розвитку країни, необхідно прискорити процес формування інноваційного розвитку регіонів. Кожен регіон повинен мати свою стратегію інноваційного розвитку з урахуванням його конкурентних переваг і пріоритетних напрямків розвитку, які забезпечать економічне зростання регіону та всієї країни в цілому. У 2002 році Верховна Рада України прийняла Закон України «Про інноваційну діяльність» [1], та зазначила необхідність докорінної перебудови суб'єктів господарювання всієї системи державного управління, створення на засадах сучасних концепцій управління стратегій інноваційного розвитку регіонів і механізмів реалізації їх власного інноваційного потенціалу.

Згідно із Законом України «Про інноваційну діяльність» під інноваційною діяльністю розуміють таку, яка спрямована на використання і комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентоздатних товарів і послуг. Термін «інновація» означає новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентоздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери.

Відповідно до міжнародних норм збору статистичних даних про інноваційну діяльність враховують лише технологічні інновації. Вони передбачають проведення комплексу робіт, спрямованих на створення, освоєння нових видів продукції, упровадження прогресивних технологічних процесів, а також значні технологічні зміни продукції та процесів. Розрізняють продуктові та процесові інновації. Головними критеріями при віднесенні продукції і процесів до інноваційних є новизна і значущість [2].

Статистичний облік інноваційної діяльності підприємств промисловості відбувається за формою №1-інновація «Обстеження інноваційної діяльності промислового підприємства» (до 2006 року включно — за ф.№1-інновація «Обстеження технологічних інновацій промислового підприємства»).

Не відображаються у статистичній звітності та не відносяться до інновацій:

— по-перше, незначні модифікації естетичного чи технічного характеру;

— по-друге, розширення номенклатури продукції за рахунок налагодження випуску підприємствами нової продукції, що раніше ним не випускалась, але уже достатньо відомої на ринку збуту;

— по-третє, придбання машин і устаткування для розширення виробничих потужностей за рахунок установки додаткових машин традиційних моделей і типів, або навіть заміна машин на новіші модифікації тієї ж моделі.

Луганська область складає вагомому частину економічного потенціалу України. Провідна роль в економіці регіону належить промисловості, частка якої в обсязі валового суспільного продукту складає три чверті [7]. Рівень інноваційної активності промислових підприємств Луганської області характеризує їх частка в здійсненні інноваційної діяльності у загальній кількості підприємств (рис. 1).

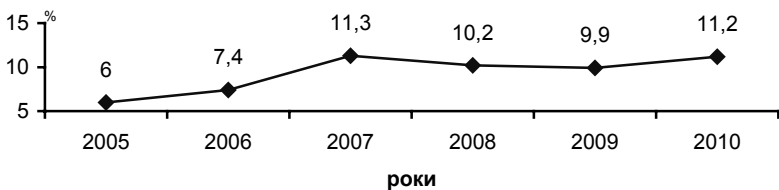

Рис. 1. Динаміка інноваційної активності промислових підприємств Луганської області

Джерело: складено автором за даними [5]

Вивчення інноваційної діяльності підприємств промисловості Луганської області протягом 2005—2010 рр. дозволяє виявити найбільш значущі тенденції. Так, з 2005—2007 рр. питома вага інноваційно активних підприємств у загальній кількості обстежених зросла з 6,0 % до 11,3 %, а в 2009 році знизилась на 1,4 % порівняно з 2007 роком. У 2010 році спостерігаємо зростання пито-

мої ваги інноваційно активних підприємств до 11,2 % (в Україні ця частка у 2010 році склала 13,8 % [5]).

За видами промислової діяльності у 2010 році в Луганській області більш активно здійснювали інновації підприємства металургійного виробництва та виробництва готових металевих виробів, з виробництва харчових продуктів, напоїв, хімічної та нафтохімічної промисловості, машинобудування (11—22 %), менш активно — з виробництва та розподілення електроенергії, газу та води, з добування паливно-енергетичних корисних копалин, легкої промисловості, з виробництва іншої неметалевої мінеральної продукції (6—9 %). При цьому зовсім не займалися інноваційною діяльністю підприємства з добування корисних копалин, крім паливно-енергетичних, і з оброблення деревини та виробництва виробів з деревини, крім меблів, целюлозно-паперового виробництва; видавничої діяльності. На підприємствах з виробництва коксу та продуктів нафтоперероблення усі підприємства галузі займалися інноваційною діяльністю [5].

Проведений статистичний аналіз інноваційної діяльності харчової промисловості Луганської області протягом 2005—2010 рр. свідчить про її нестабільний розвиток (рис. 2 і 3).

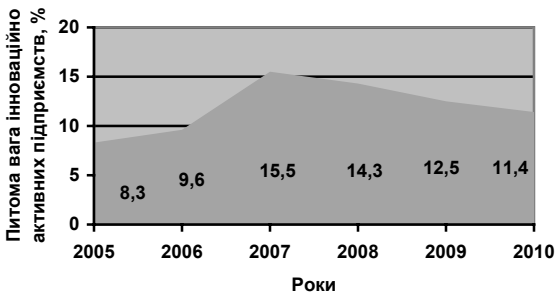

Рис. 2. Динаміка інноваційно активних підприємств харчової промисловості в Луганській області

Джерело: складено автором за даними [5]

Так, інноваційна активність підприємств у загальній кількості обстежених підприємств харчової промисловості зростала з 8,3% у 2005 році до 15,5 % у 2007 році, але починаючи з 2007 року — спостерігалася тенденція до спаду. У 2010 році інноваційна активність підприємств склала 11,4 % (рис. 2) .

Загальний обсяг інноваційних витрат у харчовій промисловості представлено на рис. 3.

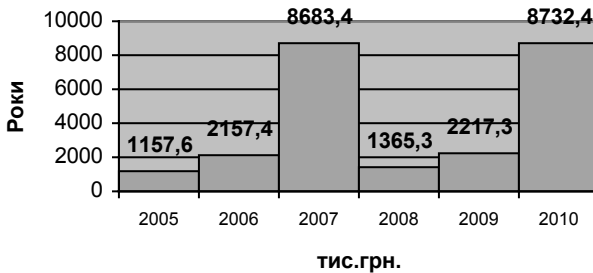

Рис. 3 Динаміка загального обсягу інноваційних витрат у харчовій промисловості Луганської області

Джерело: складено автором за даними [5]

У 2007 році загальна сума витрат склала 8683,4 тис. грн, що на 7528,8 тис. грн більше ніж у 2005 році. Пік розвитку інноваційної активності підприємств припав на 2007 рік. Слід зазначити, що хоча у 2010 році обсяг витрат збільшився порівняно з 2007 роком на 49,0 тис. грн, але ж значного зростання інноваційної активності не спостерігалось.

Для з'ясування причин спаду інноваційної активності підприємств харчової промисловості Луганської області розглянемо зміну значень основних статистичних показників інноваційної діяльності за 2007—2010 рр.

Таблиця 1

**ОСНОВНІ ПОКАЗНИКИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ
ХАРЧОВОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Показники	Роки			
	2007	2008	2009	2010
Кількість підприємств, що впроваджували нові технологічні процеси	7	4	3	2
Впроваджено нових технологічних процесів, процесів у т. ч. маловідходні, ресурсозберігаючі	12	6	5	6
Освоєно нових видів продукції, найменувань	3	8	5	8
Питома вага реалізованої інноваційної продукції в обсязі реалізованої продукції, %	6,4	6,7	6,7	1,0

Джерело: складено автором за даними [5, 6].

Починаючи з 2007 року спостерігається різке зниження кількості підприємств, які займалися впровадженням нових технологічних процесів з 7 до 2 одиниць в 2010 році. Кількість впроваджених технологічних процесів також зменшилось з 12 до 6 процесів відповідно. В той же час спостерігається зростання ресурсозберігаючих технологій у 5 разів, що є позитивною тенденцією. Кількість освоєних нових видів продукції збільшилась, що є характерним для харчової промисловості. Зазначимо, що від цього залежить асортимент продукції, її якість, цінові переваги на ринку і як наслідок підвищення конкурентоспроможності. У 2010 році кількість освоєних нових видів продукції збільшилось на 5 одиниць порівняно з 2007 роком. В обсязі реалізованої продукції знизилась питома вага інноваційної складової з 6,4 % до 1,0 %, що є негативною тенденцією.

Згідно даних Державної статистики важливим фактором створення і впровадження інновацій у регіоні є провадження досліджень і розробок на підприємстві або придбання їх результатів у сторонніх організацій [8]. На рис. 4 представлено зміну часток інноваційних підприємств Луганської області за 2007—2010 рр.

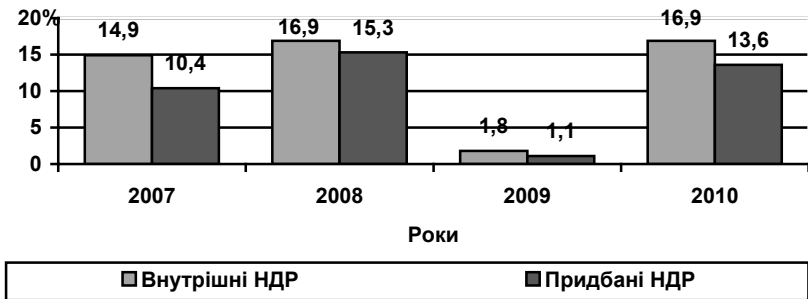

Рис. 4. Частка інноваційних підприємств Луганської області, задіяних у виконанні внутрішніх і придбанні результатів зовнішніх НДР (% загальної кількості підприємств що займалися інноваціями)

Джерело: складено автором за даними [5, 6].

Результати статистичного аналізу свідчать, що у 2009 році в порівнянні з 2007 роком питома вага інноваційно активних підприємств Луганської області, що були задіяні у виконанні внутрішніх НДР і тих, що придбали — різко знизилась на 13,1 % і 9,3 % відповідно. Проте у 2010 році ситуація змінилась на краще,

17,0 % підприємств займалися внутрішніми НДР, 13,6 % — придбали їх результати у інших підприємств і організацій. На активність у цих видів інновацій як у харчовій галузі, так і промисловості в цілому впливає розмір підприємства: йому необхідно мати обґрунтовану чисельність персоналу для здійснення активних інновацій. Значна частина технічних продуктів вимагає довгих років досліджень, а більшість малих і середніх підприємств не в змозі тримати у своєму штаті працівників, які б займалися лише виконанням НДР і працювали б неповний робочий день.

Для проведення ефективної інноваційної діяльності необхідні значні фінансові вкладення. Дуже важливим фактором цієї діяльності є підтримка держави, але ж як свідчать данні Держкомстату Луганської області за період з 2008—2009 рр. основним джерелом фінансування інноваційної діяльності підприємств є власні кошти 19,8—80,9 %, також велика доля припадає на кредити від 80,0—16,0 %. У харчовій промисловості регіону власні кошти підприємства залишаються головним джерелом фінансування. У 2009—2010 рр. від загальної суми витрат на інноваційні введення 57 % і 100 % відповідно склали власні кошти, і 43 % припало на використання кредиту у 2009 році [5].

Такий стан фінансування є негативним, оскільки в більшості країн саме державне фінансування є основним джерелом інноваційної діяльності. Кредитне фінансування є дуже ризикованим джерелом залучення коштів. Надмірне надання кредиту негативно впливає на процеси розвитку промисловості у тому числі харчової, уповільнює темпи відтворення. Лише пільгове кредитування, може стати стимулом для інноваційного розвитку галузі.

Для забезпечення сприятливого інноваційного клімату необхідна стимулятивна інноваційна політика. Вона є сукупністю елементів державної політики, спрямованої на підвищення темпів приросту інноваційної діяльності та виробництва за допомогою певних методів-стимулів, що сприяють формуванню сприятливого клімату для розроблення та здійснення інноваційних проєктів. Вона здійснюється через такі заходи: створення фінансових механізмів підтримки такої діяльності; формування необхідної інноваційної інфраструктури; використання непрямих методів підтримки суб'єктів інноваційних процесів [3].

Велике значення для покращення ефективності інноваційної діяльності в регіоні та на підприємствах харчової промисловості в тому числі є наявність персоналу з відповідним рівнем знань.

Статистичні дані свідчать про те, що хоча в 2008 році відбулося значне збільшення кількості промислових підприємств які займалися вивченням та підготовкою персоналу (на 16,9 % більше порівняно з 2007 роком), проте у 2010 році значення цього показника зменшилося на 11,8 %. На рис. 5 представлено частку інноваційних підприємств за 2007—2010 рр.

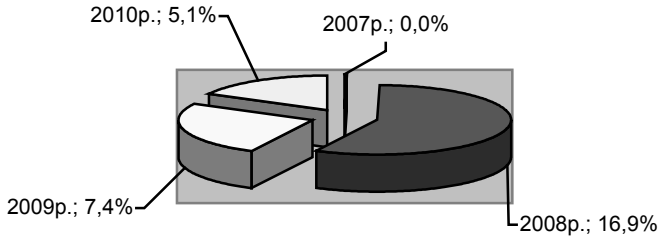

Рис. 5. Частка інноваційних підприємств Луганської області, що займалися вивченням та підготовкою персоналу (% загальної кількості підприємств що займалися інноваціями)

Джерело: складено автором за даними [5, 6].

На інноваційний розвиток підприємств має великий вплив якість навчання фахівців. Впровадження приватної вищої освіти і низьке фінансування державних закладів привело до зниження якості підготовки фахівців. А це, у свою чергу, негативно впливає на випуск висококваліфікованих кадрів усіх галузей, у тому числі і харчової промисловості.

Висновки. Харчова промисловість має велике значення для населення регіону, та й усієї країни в цілому. Оскільки від ефективної роботи цієї галузі залежить забезпечення населення високоякісними продуктами харчування і як наслідок — здоров'я усієї нації. Проведений статистичний аналіз інноваційної діяльності регіону сприятиме пошуку напрямів покращення такої діяльності, оскільки результати його є тією базою на яку спиратимуться органи державного управління при розробці стратегії розвитку Луганської області.

На підставі проведеного дослідження відзначимо, що в Луганській області існує багато перешкод, які гальмують розвиток інноваційної активності підприємств харчової промисловості. Ста-

тистичні данні свідчать, що з 2007 року інноваційна діяльність промислових підприємств Луганської області має тенденцію до спаду. Зазначимо, що у 2010 році мало місце незначне зростання інноваційної активності, та ми не можемо гарантувати що воно збережеться і надалі. Розвиток інноваційної діяльності харчової промисловості регіону стримується обмеженістю грошових ресурсів необхідних для впровадження нових технологій. Негативний вплив має повна відсутність державного фінансування інноваційної діяльності харчової промисловості області починаючи з 2007 року, та надмірне використання кредитних коштів. Відсутність економічної зацікавленості господарських суб'єктів у проведенні науково дослідницької роботи, та послаблення взаємозв'язків науки та виробництва. На підставі вище сказаного пропонуємо:

- по перше, впровадити діючі державні регіональні програми, спрямовані на поліпшення інвестиційно-інноваційного клімату та підвищення ефективності інноваційної діяльності промисловості регіону;

- по друге, на державному рівні створити сучасний механізм пільг (у тому числі податкових) для розвитку пріоритетних галузей промисловості, в тому числі харчової;

- по третє, стимулювати створення технопарків, технологічних інкубаторів або технополісів;

- по четврте, підвищити попит на продукцію харчової промисловості, та збереження її конкурентоспроможності;

- по п'яте, підвищити кваліфікацію персоналу який займається інноваційною діяльністю на підприємствах харчової промисловості, та мотивування працівників до такої діяльності.

Література

1. Закон України «Про інноваційну діяльність» [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>

2. Гальків Л.І. Економічна статистика / Гальків Л. І., Лутчин Н. П., Москаль Б. С. Навч. посібник. 2-ге вид., випр. і доповн. — Львів: Новий світ — 2000, 2010. — 400 с.

3. Лендел М. А. Перспективи розвитку інноваційної діяльності у галузі харчової промисловості / М. А. Лендел, С. В. Швардак // Науковий вісник НЛТУ України. — 2011. — Вип.21.10 — С. 222—227.

4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні: [стат. зб.] / [відп. за вип. І. В. Колачова] — К.: ДП «Інформаційно-видавничий центр Держкомстату України», 2011. — 282 с.

5. Наукова та інноваційна діяльність в Луганській області: [стат.зб.] / [за ред. Т. П. Браги] — Луганськ: Головне управління статистики у Луганській області. Держкомстат України, 2011. — 94 с.

6. Наукова та інноваційна діяльність в Луганській області: [стат. зб.] / [за ред. Т. П. Браги] — Луганськ: Головне управління статистики у Луганській області. Держкомстат України, 2010. — 134 с.

7. Промисловість / Інформаційний портрет Луганського регіону [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ирp.lg.ua/ukr/content.php?type=13531757_0100

8. Обстеження інноваційної діяльності в економіці України за період 2008—2010 років (за міжнародною методологією). Сайт Держкомстат України. Публікації. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua>

9. Семиноженко В. Інноваційна модернізація національного господарства: інститути, обмеження, ресурси / Володимир Семиноженко // Економіст. — № 3. — Березень, 2011. — С. 4.

Статтю подано до редакції 07.04.12 р.

УДК659

*Т. В. Архипова, канд. екон. наук, доц.,
кафедра маркетингу,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

ОСОБЛИВОСТІ МАРКЕТИНГОВОГО ПРОЦЕСУ НА ПІДПРИЄМСТВІ, ЩО НАДАЄ РЕКЛАМНІ ПОСЛУГИ

Досліджено особливості маркетингового процесу на підприємстві, що надає рекламні послуги. Розроблено практичні рекомендації щодо використання вітчизняною рекламною агенцією маркетингових інструментів.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: маркетинг рекламних послуг, внутрішній маркетинг, двохсторонній маркетинг.

В статье исследованы особенности маркетингового процесса на предприятии оказывающие рекламные услуги. Разработаны практические рекомендации использования маркетинговых инструментов в деятельности отечественных рекламных агентств.